

K.2.1. A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázata

A társadalmi kirekesztettség komplex jelenség, amely sok esetben együtt jár a nélkülözés, a kiszolgáltatottság érzetével, az élet értelmének megkérdőjelezésével, az általános rossz közérzettel.

A nemzetközi módszertan alapján számított, az EU 2020 célszámai között kiemelt AROPE-mutatót magyarul a szegénység és társadalmi kirekesztődés kockázatának nevezzük. Ez a mutató a lehető legtágabban értelmezi a szegénység fogalmát és az érintettek körét.

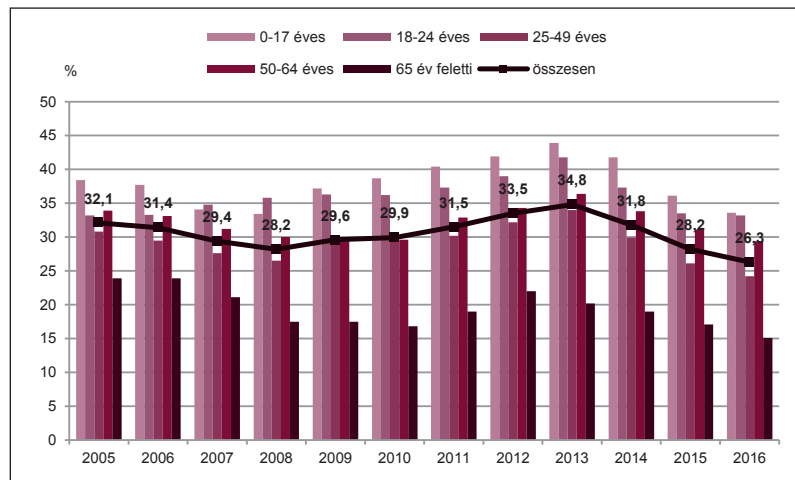
A mutató három kockázati elem együttesét jelenti: az AROPE definíciója szerint a szegénység kockázatával élnek azok az emberek, akik vagy jövedelmi szempontból relatív szegények, vagy a számukra elérhető javak szempontjából súlyos anyagi deprivációban élnek, vagy nagyon alacsony munkaintenzitású háztartás tagjai. Az AROPE-mutató tehát lehetőséget teremt arra, hogy a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatát ne csupán a jövedelem felől vizsgáljuk, hanem a javak és a szolgáltatások piacáról, valamint a munkaerőpiacról kiszorultakat is számba vegyük.

A 2016-ban lezajlott mérések eredményei azt mutatják, hogy a magyar lakosság 26,3%-át érinti a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázata. A mutató értéke az elmúlt négy évben folyamatosan csökkent. Az előző évhez képest egy év alatt 1,9 százalékponttal, azaz 183 570 fővel csökkent a szegénység kockázatával élők aránya.

A mutató korcsoportokra vonatkozó értékeit vizsgálva megállapítható, hogy az életkor előrehaladtával folyamatosan csökken az érintettek aránya. A gyermekek és fiatal felnőttek esetében a mutató értéke 30% feletti, míg a 65 év feletti idősekre számított érték 15,1%.

A háztartás mérete és összetétele jelentősen meghatározza az életminőséget, a jövedelmet és a társadalmi szempontból fontos javakhoz, szolgáltatásokhoz való hozzáférést is. A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázata kiemelten érinti az egyszülős családokat, amelyeknek több mint kétharmada él a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatával. Emellett az egyedülállók, azaz az egyszemélyes háztartásokban élők esetében magasabb a kockázat az országos átlagnál, itt 30% a mutató értéke.

A különböző dimenziók szerinti vizsgálatok összefoglalásaként elmondható, hogy a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázata a legnagyobb mértékben a 18 év alatti gyermekek csoportját, az egyszülős háztartásokat, az alacsony iskolázottságúakat, a roma népességet, valamint a munkanélkülieket veszélyezteti.

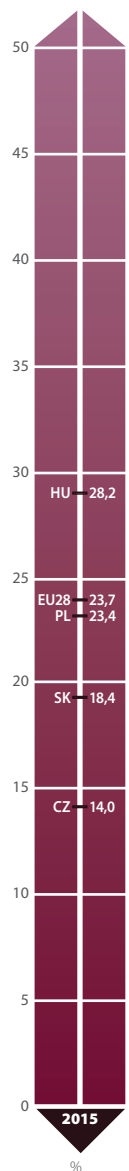
Forrás: KSH

Az egyén iskolai végzettsége nem önmagában fontos háttérmutató, hanem annak valószínűsíthető következményei jelentenek közvetlen összefüggést az életminőség szinte minden szegmensével. Az iskolai végzettség erősen determinálja az egyén munkaerőpiacon való elhelyezkedését, ezáltal jövedelmi körülményeit és társadalmi helyzetét is. Míg a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázata a felsőfokú végzettséggel rendelkezők körében csupán 10%-ot érint, addig a középfokú oktatásban nem részesülők körében a mutató értéke 43,1%. Az elmúlt évhez képest az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők esetén csökkent a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek aránya a legjelentősebben, 4,6 százalékponttal.

Az Európai Unió által 2020-ra elérni kívánt stratégiai célok között szerepel, hogy a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatával élők száma 20 millió fővel csökkenjen. A mutató értéke enyhe, folyamatos csökkenést mutat, 2015-ben az Európai Unió területén élők 23,7%-át érintette a szegénység valamely kockázata. Ez 0,8 százalékpontos csökkenést jelentett az előző évhez képest, ami azt jelenti, hogy közel 3,5 millió fővel csökkent a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatával élők száma Európában.

A nemzetközi összehasonlításra alkalmas legfrissebb, 2015-ös eredmények szerint az adott ország népességének arányában kifejezve a legkevesebben Csehországban (14%), Svédországban (16,9%), Finnországban (16,8%) és Hollandiában (16,8%) élnek a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatával, míg a mutató legmagasabb értékeit Bulgáriában (41,3%), Romániában (37,3%) és Görögországban (35,7%) mérték.

Hazánkban az elmúlt négy évben folyamatosan csökken a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatával élők száma.

Forrás: Eurostat